

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

B. Alberti Doctoris Magni ex Ordine Prædicatorum Episcopi Ratisponensis De Adhærendo Deo Libellvs

**Johannes <de Castello>
Albertus <Magnus>**

Antverpiae, 1621

Cap. XIII. Quòd sculpturæ lapidum ad aspectus astrorum sunt prohibitæ: & quòd imagines sculptæ ad aspectus astrorum non possunt loqui. Insuper de pygmæis & psittaco aue quæ loquuntur quo modo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-44148

quòd vnus habuit in dextro latere hoc, frater eius in sinistro : rarò tamen contingit, & qualiter fit, per venerabilem Albertum declaratur, qui ad longum de hac materia ibidem disputat in De motibus animalium.

CAPVT XIII.

Quòd sculptura lapidum ad aspectus astrorum sunt prohibita: & quòd imagines sculpte ad aspectus astrorum non possunt loqui. Insuper de pygmæis & psittaco aue que loquuntur quo modo intelligantur.

DE sculpturis lapidum aliqui se intromittentes, proculdubid errores periculosos quandoque non euadunt. Vnde sciendum, quòd de eiusmodi sculpturis ad longum determinat hic venerabilis Albertus in suo Libro Mineralium, reprobando primò errorem illorum qui dixerunt, lapides habere animas, eò quòd mirabilia quandoque operantur per lapides. Et quamuis secundùm ipsum in præfato Libro sculptura

ptura lapidum à sapientibus fit tradita qualiter fiat, sicut & de Moyse Petrus Comestor in Scholastica Historia circa secundum Capitulum Exodi, recitat quòd fecerit annulos recordationis & obliuionis per artem, nulla superstitione admixta: Albertus tamen difficultatem artis illius ostendit in libro Mineralium, & postea adiungit sic dicens de hac arte: *Hac autem pauci obseruant, & pauciores obseruare sciunt: & dum sine scientia vtuntur ad opus artis imaginum, propter fallaciam sue operationis credunt fallere scientiam, & contemptibilem reddunt eandem.* Et dato quòd artem aliquis sciret, quemadmodum & Moyse: non tamen licet Christianis huiusmodi imagines per hanc artem facere, vt patet per Albertum in secundo scripto suo, distinctione septima, quæstione quarta; vbi dicit hanc artem esse prohibitam, & ideò esse malam, quia inclinans est ad idololatriam per numen quod creditur esse in stellis; & quia non sunt inuentæ imagines huius, nisi ad vana vel mala, sicut ad mulieres seducendas, vel seras aperiendas, vel naues immobilitandas, vel terrores inducendos,

dos, & huiusmodi, hæc Albertus : qui tibi in libro Mineralium difficultatem artis ostendit & dicit, quòd omnes suo tempore, qui se de huiusmodi sculpturis nosse dicebant aliquid, omnia abusiue intelligebant. Et si te artis difficultas non prohibet à talium opere, retrahat te prohibitio Ecclesiæ, & quia ad mala vel vana est hæc ars ordinata. Nec te moueat dictum sancti Thomæ in tertio libro Contra Gentiles cap. xc. vbi sic ait : *Manifestum est enim, quòd etiam inanimata corpora quasdam vires & efficacias à celestibus corporibus consequuntur, & etiam præter ea quæ ad qualitates actiuas & passiuas elementorum consequuntur ; quas etiam non est dubium celestibus corporibus esse subiectas : sicut quòd magnes attrahit ferrum, habet ex virtute celestis corporis, & lapides quidam & herbe alias occultas virtutes.* Hæc Thomas: qui rursus in eodem libro Contra Gentiles cap. ciii. circa finem ita ait : *Quia veræ figuræ in artificialibus sunt quasi formæ specificæ, potest aliquis dicere, quòd nihil prohibet, quin constitutionem figuræ, quæ dat speciem imagini, consequatur aliqua virtus ex influentia celesti, non secundum*

dum quod figura est, sed secundum quod causat speciem artificiati, quod adipiscitur virtutem ex stellis. hæc ille: qui iterum in tertio Contra Gentiles cap. 11. de simulachris dicens, quod non est in ipsis spiritus, sed sunt opera manuum hominum; ita addidit, dicens: Non videtur autem omnino negandum quin in prædictis simulachris ex virtute caelestium corporum aliquid virtutis esse possit, ad illos tamen solos effectus quos virtute caelestium corporum aliqua inferiora corpora habere possunt. hæc omnia beatus Thomas. Qualiter autem hæc sententiæ sancti Thomæ intelligantur per venerabilem dominum Albertum, plenius exponitur in præfato libro Mineralium, & similiter in sua Postilla super Hieronymum cap. x. de quibus hîc nihil pono causa breuitatis.

Notandum insuper est, quod licet huiusmodi sculpturæ imaginum in lapidibus mirabiles virtutes habeant, non sunt tamen imagines Astronomicae, de quibus superius dictum est, & per Albertum sunt reprobatae: quamuis & istæ, de quibus iam sermo est, ad aspectus astrorum fiant, longè tamen
 alius

alius modus est ab illo quo fiant Astro-
nomicæ. Sic ergo patet ex Alberti do-
ctrina, quid de istis sculpturis est te-
nendum.

Hic etiam reprobanda est ex Alberti
verbis quorundam stultitia, qui dicere
presumunt cum Nigromanticis, quod
quædam imagines fieri possunt per ar-
tem ita artificialiter quod loquantur
voce humana; quod absurdissimum est.
Vnde venerabilis Albertus in secundo
De anima sic ait: *Vox non est nisi haben-*
tis intellectum concipientem intentiones re-
rum, & ideò ad exprimendum conceptum
format vocem. hæc ille: qui rursus in De
animalibus libro XIX. cap. VIII. ait sic:
Soli homini natura dedit virtutem utendi
voce articulata & litterata, qua sermo
vocatur: modi enim sermonis non fiunt
nisi in voce. hæc Albertus. Vnde cum in-
tellectus à solo Deo creatur, nec in ali-
quo organo corporeo sit, secundum
eundem Albertum in multis locis; pro-
fectò constat, nullo modo simulachris
vel imaginibus, quæ opera manuum
hominum sunt, à cælestibus corporibus
intellectiuam potentiam posse dari.
Nec valet si quis in contrarium allegare
voluc-

voluerit de psittaco, quæ est auis Indiæ; qui adeò perfectè humana voce loquitur, vt si ipsam auem non videris, hominem loqui putes. Et illud, quòd dum psittacus auis Leoni Papæ pro encænio à quodam mitteretur, in via constitutus inter manus ferentis, huiusmodi vocem replicaret, *Vado ad Papam, ad Papam vado*. Vel etiam illud quòd de Carolo Magno scribitur, videlicet, cum idem Carolus tantùm Rex Galliæ esset, & errans per deserta Græciæ, obuia essent aues psittaci, & quasi Græca lingua salutauerint eum clamantes, *Imperator vale*; factumque est vt postea fieret Romanorum Imperator, ac si cuiusdam Prophetiæ enuntiatione euentus sit subsequutus. Hæc si obiicere quis voluerit replicando, iam audiat Alberti sententiam vt resipiscat ab errore: ait enim hic venerabilis noster Albertus in secundo De anima, de voce sic prosequens: *Animalia, inquit, plurimum effectuum, sunt plurimum sonorum, & que leuioris sunt complexionis; & ideò sunt plurimum garrituum quàm gressibilia; & illa que inter aues sunt latioris lingue & melioris memoriae, magis imitantur locutionem*

nem

nem & sonos ceteros, quos audiunt: & licet bruta habent imaginationem, tamen non mouentur ab ipsis imaginatis secundum rationem imaginatorum, sed à natura; & ideo alia similiter operantur. hæc Albertus: qui rursus in præfato de Animalibus libro xxiii. sic dicit: *Psittacus auis latam linguam habet, & ideo optimè format voces articulatas quando à iuuentute didicit. Amat hæc auis loqui cum pueris, & ab illis omnis auis faciliùs addiscit loqui.* hæc ille. Non ergo mirum, si auis psittacus portatus ad Papam Leonem, à se deferente in via sit edoctus talem vocem replicare; vel fortè antè ab illo qui misit auem Papæ, est instructus tale aliquid cantitare, & iam portatus in via, ex consuetudine huius vocem replicauit. Aues verò obuiæ Carolo, diuino iussu poterant, si Deus voluit, ita salutare ipsum qui futurus esset Imperator; sicut asina Balaam Deo iubente est locuta, vt ille qui prohibentis Dei vocem, ne malediceret populo Israël, insipienter contempserit, tamquam iumento insipientior, à bestia miraculosè loquente sine intellectu corriperetur. Ait namque Petrus Apostolus in sua Canonica

nonica

nonica secunda cap. I I. *Balaam ex Bos-*
for, qui mercedem iniquitatis amavit, cor-
reptionem habuit suae vesaniae: subingale
mutum animal, hominis voce loquens, pro-
hibuit Prophetae insipientiam. Sic pari
modo congruum fuit, vt Deus saluta-
tionis oraculum per auem industriam à
natura, miraculosè transmitteret Caro-
lo Regi, qui Dei Ecclesiam ab hostium
tumultu magnificè defenderat, & ne-
minem simoniaca labe corruptum per-
miserat Ecclesiasticum regimen assu-
mere: ait namque Papa Gregorius Sex-
tus ita de eodem Carolo: *Erat animus*
Caroli inuictus aduersus auaritiam, nec
facile tunc inuenisset aditum aliquis, nisi
intrasset per ostium. Vel certè si non fuit
miraculosa hæc salutatio, euentu acci-
dit modò. Auis fortè psittacus priùs
capta, & habita in curia Imperatoris
Græciæ, sic ibidem edocta vociferari
consueuerat: iam autem facta libera
casu aliquo, alijs auibus sui generis est
iuncta, quæ vtique addiscere idem po-
terant cantitare ab illa, sicut hæc priùs
didicit; & sic casu erranti Regi obuian-
tes, consueto more promebant, *Impera-*
tor vale. Narrat namque ipse Albertus
in

in xxiii. de Animalibus, quòd grues
volant vltra Æquinoctialem vnde Ni-
lus fluit, & ibi conueniunt cum pyg-
mæis cubitalibus figuram & loquelam
hominum imitantibus in pugnam. De
quibus pygmæis iterùm idem Albertus
in quarto de Animalibus cap. 11. dicit,
quòd *locutio non est nisi hominis, licet
aliquo modo etiam conueniat animali-
bus, quæ quamdam affinitatem & simi-
litudinem habent ad homines, sicut qui-
busdam generibus simiarum, vt pyg-
mæis, qui tantùm aliqua loquuntur, sed
non ex intellectu, sed imaginatione.* hæc
Albertus.

Hic iam audisti Alberti testimonio,
pygmæos non esse homines, sed de ge-
nere simiarum, quos etiam negat habe-
re intellectum. Sed quòd huiusmodi
monstra sint quæ loquuntur aliqua vo-
ce hominis, idem Albertus experimen-
to probat: dicit enim in secundo libro
de Animalibus cap. iv. sic: *Fidem facit
mibi de illis monstris, de quibus multi scri-
bunt hoc, quod accidit ante istud tempus in
partibus Saxonie versus Daciam, vbi
masculus & femina sicut homines capti
fuerunt pilosi: ex quibus masculus didicit*
G *ingredi*

ingredi super duos pedes; & domesticatum fuit ita ut loqueretur voce humana, sed valdè imperfecta verba & pauca: nec tamen verecundiam de turpibus habuit actibus, sicut de egestione, & libidine, & alijs de quibus nobis verecundia est. Femina autem interfecta fuit à venatoribus. hæc Albertus.

Cùm ergo sic sit, quædam monstra esse quæ loquuntur sine intellectu aliqua voce humana, auesque reperiri quæ loquelam addiscunt, & imitantur loquendo; profectò nulli dubium quin Carolo obuiantes aues ita vel aliter edoctæ, salutationis oraculum poterant eloqui. Hæc contra Nigromanticos & Horoscopos qui statuas fabricant, quas in possessionem spirituum malorum mittunt, per quos responsa recipiunt, dicta sufficiant. Tales Nigromantici fuerunt Socrates, Hermes, & etiam Gerbertus, qui ab aliquibus nominatur Gilbertus vel Gisilbertus, & postea factus fuit auxilio diaboli Papa, nominatus Silvester Secundus; de quo multa scribit Vincentius in secunda Parte Speculi historialis vigesimo quinto libro cap. xcviij. Quicumque ergo tales
sequun-

sequuntur, idololatræ pessimi sunt; & si suos errores defendere nituntur, per venerabilis Alberti doctrinā multipliciter damnantur, vt patuit. Cū enim Albertus in De lapidibus damnat Democritum & alios, dicentes omne elementatum habere animam; qui etiam dicunt, ipsas animas esse causas generationis lapidum, & animam esse in lapide: profectò constat & damnatam esse istorum Nigromanticorum stultitiam, dicentium statuam lapideam posse loqui, cū propriè loqui conuenit homini; & impropriè sine intellectu quibusdam brutis, de quibus patuit superius. Ait enim Albertus in De lapidibus sic: *Anima non est in lapidibus, sed in vegetabilibus primū inuenitur; nullam enim habent lapides compositionem congruam, cū nec alimento nec sensu utantur, neque omnino vita secundū al quem vitæ actum: dicere autem propter solam generationem animam esse in lapidibus, non benè se habet, eò quòd hæc generatio non est secundū generationes animatorum vegetabilium, vel animalium sensibilibus; hæc enim omnia videmus ex seminibus suis proferre suæ speciei gene-*

-rata; lapis autem nihil horum facit omnino: sed nec videmus omnino lapidem ex lapide generari, sed videmus unumquemque lapidem generari ex causa aliqua que in loco est sue generationis. hæc Albertus.

Taceant ergo Horoscopi, qui suæ vefaniæ iam audierunt correptionem, quia natura non dedit lapidi animam. Qualiter ergo credendum est, eos posse facere quod natura negavit? loquitur ergo diabolus per huiusmodi statuas. cuius signum est, quia ipsi tales imagines in loco mundo servant, & preces porrigunt, & sic responsa recipiunt; quæ utique fieri non possunt nisi per intellectualem creaturam, puta spiritum immundum. Et hunc modum imaginum venerabilis Albertus adscribit Nigromanticis, dicit que esse idololatriam pessimam, & longè debere esse à quolibet Christiano, ut superius iam patuit ex Speculo allegato.